

JURNAL

ЦЕНТРУ РЕСПІНДИРЕА ШТИИЦЕЛОР НАТЪРАЛЕ ШИ ЕСАКТЕ,
 în toate clasele.

Pediycatș

de

Profesor Doktor Ізліѡ Бараш.

№ 38.

(Англ întiiș)

Бєкєрєнтї.

Oktombrie 8, 1856.

Kompindepe: Faisepsăș ne insșla Islanda. — Ekăinsa-ășnapș totăș de la 1-ış Oktomepie. — Komsnikăișniș utiinișifue miș.

ГАЙСЕПЪЛЪ ПЕ ИНЪЛА ИСЛАНДА.

ѡнѡ мїракълѡ алѡ Натъреї.

Sășș în дърїле поларе але норѡвлї, лїн-
 ть инșла Гроєланда, есїсть о инșлѡ изола-
 ть, пьрѡсїть в мїзлокълѡ океанълї поларѡ,
 д'о мърїме нșмаї де 1400 мїле пьтрате шї
 каре се нșмеште *Islanda*. в лїмба попѡлї-
 лорѡ де аколо, нșмеле де „Islanda“ ва сь
 зїкь: инșла де гїадь; втър'адєвърѡ ачєасть
 инșлѡ е маї пєсте тотѡ англѡ вконжєрать
 де мєндї де гїадь мобїлѡ каре прїмѡвара
 шї вара вїнѡ де кьтре полълѡ норѡвлї, де
 кьтре ачєасть парте а пьмїнтълї, домєнълѡ
 рїєдї етерне, шї се погорѡ кьтре клїмеле

маї meridionale каре сїнтѡ маї пьдїнѡ рїє-
 роаше, маї пьдїнѡ редѡтавлє, маї пьдїнѡ вєнїчє
 тьтєлорѡ фїндєлорѡ вї, де кїтѡ клїмеле поларє.
 Нșмаї foarte пьдїнї кьлѡторї аѡ вїзитатѡ
 пїпѡ акъмѡ ачєасть инșлѡ; кьчї, де шї Is-
 landa формєазь де ла англѡ 1380 о парте
 дїн рєратълѡ Данїмарчєї, вшъ нșмаї де чїпчї
 орї не анѡ плєакь дїн Копєnhaga (капїтала
 Данїмарчєї) о корабїє а гєвєрнєлї каре мїз-
 лочєште комєнїкацїєнєа офїцїалѡ втре Dani-
 марка шї Islanda. Аша дар Islanda е дєара
 чєа маї изолать в Європа, пар' кь формєа-

зъ avant-gardia kontinentълаи vekiщ, еспъсъ в мизлокълъ периколелоръ че domnesкъ в domenълъ океанълаи Atlantikъ ши маї къ sea-мъ в реџиониле поларе. Штимъ дар foarte пѣгунъ desupe Islanda, внсъ чеа че штимъ este atітъ de interesantъ ши de remarcabilъ, в китъ меритъ а fixa pentрe знъ minсѣ а-tenџиџnea noastrъ кѣрїоастъ.

Патръ чїркомстанде партикъларе рѣсимъ ла ачeastъ внсълъ, адикъ: дѣрмѣрїле еї сїнтъ d'о frѣмъsege admirabilъ вntokmaї ka пѣнк-теле челе маї frѣmoase дїн внсълеле Аршїне-ларълаи Грекъ, дар в interiorълаи еї esїстъ volkanї terїvїлї, рїѣрї impozante ши isvoare kape даъ neїnџetatъ апъ fepїinte.

Ачeastъ дѣаръ are знъ karakterъ melan-koликъ ши d'о sepiositate adїнкъ ши majestoa-съ. Солълъ (пѣmintълаи) ачesteї дѣрї араѣ претстїнденеа ориџина са; ла ори че пасъ че faye voїажорълъ аколо, рѣsehte пѣmintълаи а-коперитъ d'о лавъ neаръ (Trachїt), prodъk-тълъ volkanїлоръ antїчї stїnшї аколо de мїї de anї ши ачeastъ лавъ е аша de vekie в китъ дїн neаръ s'a fъkстъ в знеде локърї рошїоаръ. Дар мѣгунї d'аколо сїнтъ ne вїр-ѣрїле лоръ рѣгунї, арѣтїндъ forme fantastїche ши вгрозїтоаре ла vedere, fiїндъ къ mani-festъ мѣрїмеа пѣstepeї destrъkitive а елемен-телоръ тѣрѣѣrate че а domnitъ маї nainte ne ачeastъ внсълъ.

Ачешї мѣгунї сїнтъ претстїнденеа рої, фъ-рѣ вр'о зрмъ de veџetаџїџne; апої ши кїаръ ne ла поалеле мѣгунїлоръ пѣmintълаи е акопе-рїтъ в мѣлте локърї къ vande imense de ni-sїнъ kape е iar знъ prodъkтъ volkanїкъ; d'a-їчї вnkоло кълъторълъ vede нѣмаї кїдї-ва мѣшкї kрескїндъ ne ачestъ пѣmintъ sterїлъ.

Monotonia prodъсъ printр'ачeste kondї-џїџнї але пѣmintълаи de аколо, este moderatъ чева prin temperatъpa аерълї de аколо ka-ре are партикъларїтatea (вntokmaї ka в Persia) а prodъче о лъszїџne ontїкъ в китъ vo-їажорълї і se pare къ vede toate obїektele маї aproape de дїнсълъ ши ла о distаџџ маї мїкъ de китъ сїнтъ в натѣръ.

Съ 'ши imаџїне чїне-ва пѣдѣрї i-mense ши dese de mesteakънї ши de сълчїї,

внсъ kape нѣ сїнтъ маї маї de кїтъ спїчеле de рїѣ ла ної, алтернїндъ къ kїmmї plane, вntїnse, акоперїте de вѣрѣenї kape къ греѣ ши rarъ авїа se sѣe ne съpafаџа солълї акоперитъ къ nїсїнъ галъenъ kape se ввечїнеше ne de о parte къ излазе verпї ши ne de ал-тъ parte къ мѣгунї isolаџї џїrantїчї акоперїџї в тоатъ мѣрїмеа лоръ къ о зъпадъ етернъ ши ne вїрфълъ кѣрора ла о вѣлџїме de 5000 saщ de 6000 пїчоаре esъ flame volkanїche вгрозїтоаре kape d'аколо трїмитъ pazеле лоръ вnfokate пїнъ ла вntїndepї foarte депѣrtate, в китъ реџиониле infinite але океанълаи поларъ сїнтъ влъminate noantea de ачeste fanape съ-влїме дар терївиле kape ввълескъ totъ ори-zontълаи вntр'енъ вълъ рошъ вnfokatъ d'енъ as-пектъ вnfїоръторъ; съ'ши imаџїне чїне-ва, zїкъ, toate ачeste счene в вntреџїмеа лоръ ши о съ аїбъ о idee, че impresїџne mare faye асъpа omълаи знъ voїажъ в Islanda!

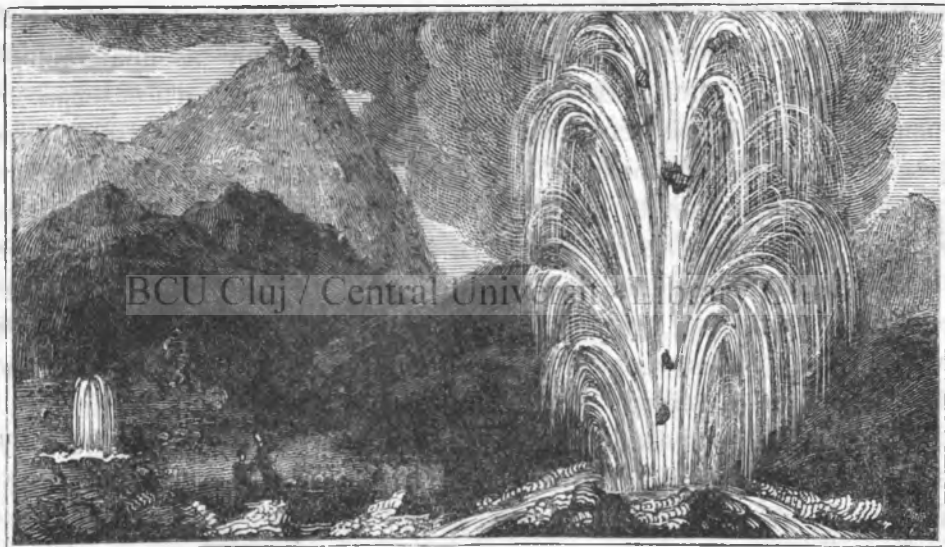
Дар че kontrastъ mare къ interiorълъ ачestоръ мѣгунї! Ne дїн афаръ знъ фїрѣ по-ларъ, терївилъ, етернелъ, в китъ нѣ permїte пїчї знеї fiїџde вnsъfleџїte, пїчї знѣї фїръ de plantъ ka съ esїste аколо, ne kїндъ в вте-рїорълъ ачestоръ мѣгунї арде знъ fokъ терї-вилъ ши етернелъ kape faye дїн тїмнъ в тїмнъ нїште ерѣџїџнї volkanїche destrъkitive арѣ-кїндъ афаръ лаве fepвїџїї, зnde toate meta-леле ши мїнералеле сїнтъ в stape flаїдъ, ши а кѣрџїа кълъѣръ este atїта de mare в китъ џїне кїте о datъ мѣлїї anї пїнъ se рѣчеште! Лъкѣръ кѣрїосъ! В центрълъ Еврoпeї нѣ esї-стъ акъмъ пїчї знъ volkanъ, чї нѣмаї ла а-мїндoъ estpїmitъдїле sale. Кѣтpe Sѣдъ ши norдъ se рѣsesкъ акъмъ volkanї активї, адї-къ ла sѣдъ Bezъвълъ ши Etna, iar ла norдъ знъ рїндъ de volkanї вnfokаџї kape se афлъ в внсъла Islanda, внсъла чеа маї съntem-пїоналъ а Еврoпeї. Volkanїї чеї маї im-портанџї че се афлъ ne Islanda, сїнтъ чеї зрмъторї: Skaptar, Hekla, Eyjaffjalla, Tend-fjalla ши Snaefell. Дар рїѣрїле de апъ fepвїн-те, kape esъ дїнтр'ачешї volkanї ла ерѣџї-џїџнїле лоръ, аъ devastatъ Islanda в маї мѣлте рїндѣрї. Нѣ нѣмаї лава, чї ши кѣтpe-мѣреле терївиле kape вsoџeskъ ерѣџїџнїле

nămește frăste, avîndă zăđ diametră de 6
pičoare. Diametrăle ačestei răpři se mikmo-
pează în josă din 4e în 4e mai mătă în kîtă
frăstă ppiimește forma konikă întinzîndse
în pămîntă pînză la o adîncime de 70 pičoa-
re! Așa stămă akămă înaintea zăđi lakă
fepvinte kape a emiță ne sșprafada pămîntă-
lăi arșnkată sșsă din misterioase vetre înfo-
kate 4e se află în sînzlă pămîntălăi. Dar
nivellăle apei ačestăi lakă nă e totă d'asna
ačelamă, kăčî neste pșđine ore basinzlă va
fi mătă mai pînză de kîtă akămă, în kîtă a-
pa va kăpșe afară neste marșinile lăi. În-
tokmai ka înaintea zăđi lăđ dormindă, așa ne
afălmă noi akămă liniștită mi fără sfială în-
naintea ačestăi eroă între isvoarele pămîntă-
lăi. Dar neste pșđine minște șčena se va
skimă. Akămă azzimă o isbăknitșră ka d'zăđ
tănză, în minștelă ačesta, sșprafada basinzlăi
liniștită pînză akămă, înčene a tremăra mi
se mișkă kă o mare izdeală înkoare mi 'nko-
lo; totă d'o dată din răra frăstei (din mizlo-
kălă basinzlăi) sare ka dintp'zăđ. hăvzăle apă
sșșmoasă pînză de fșmîčî de aeră; dșnză kî-
te-va minște, ačeastă mișkape a înčetată mi
sșprafada basinzlăi iar s'a liniștită ka mai
nainte, lăszîndă ka zăđ sșvenipă de ačeastă
șčenă nșmai zăđ șpată de abșpři kape înve-
lește basinză. Oare poate s'ămi imăđine 4i-
ne-va kă žokălă Gaiserălăi s'a terminată kă
ačeste mișkăpři? Nă, ničî de kămă! 4i asta
a fostă nșmai o mikă întpōđkăđne la žo-
kălă 4elă mare kape se va șrma neste 80
saă 90 minște aproape. Kăčî atșnă se va
azzi din nșoă o isbăknipe tape ka d'zăđ tănză,
mătă mai tape de kîtă 4ea dintiă, așa din
basinză se va mișka kă o izdeală mai mare
mi hăvzălă din frăstă se va sși la o înł-
đime de 6 saă 8 pičoare. Iar dșne alte kîte-va
minște mi ačeastă tșrășrape s'a terminată tă
kîndă lokă zăđi rapăsză din nșoă, va înkă
atșnă o parte mare din apa basinzlăi se va
ștrekăra prin răra 4entrălă saă frăsta basi-
nzlăi mi se va pēde ne akolo în sînzlă pș-
mîntălăi; akămă sîntemă în stare a îndrăzni
mi a întpa kiară în basinzlă kape e mai kă
totălă zskată mi a arșnka o žitășră pînză

de kăpșitate la răra frăstei ne zăde s'a
pēdăstă ana basinzlăi întp'zăđ modă așa de
pēdede mi de misteriosă. Dar s'ă nă zăbo-
vimă mătă în ačestă basinză zskată, kăčî al-
mintereleă pștemă s'ă ne ardemă pičoarele
kă așa fepvinte kape se sșe din nșoă în fră-
stă mi kape în pșđine minște iarăși va șm-
plea basinzlă. Dșnză ačeastă înčene a se a-
propria momentălă în kape Gaizerălă se va
arșta în toată majestatea sa. O isbăknitșră
înpōzitoare mai tape de kîtă a tănzălă mi
kape đine aproape zăđ minștă, va anșnă
sosipea ačestăi momentă solenelă. Apa basi-
nzlăi se află întp'o revolăđișne terivălă, mi
șmple basinzlă atită de mătă, în kîtă kăp-
șe josă neste marșinile sale. Dșnză kîte-va
sekunde, întokmai ka o paketa înłkăkărată la
zăđ fokă de artifiđă, așa se sșe kă sromotă
o fșmie de apă pînză la înłđimeă estpōđi-
nară de 90 pînză la 100 de pičoare, avîndă
o grosime diametrălă de 10 pînză la 15 pi-
čoare! Avia ačeastă fșmie a ačezăsză la li-
mitere (žotăřlă) înłđimei sale, kîndă o a
doă mi a tpeia fșmie totă d'asemenea mșpři-
me mi pștere o șrmeză, va înkă zne-ori o
întpekă! Akămă vină mătă alte fșmîi mai
mîčî, znele mēpîndă dpenă în sșsă, altelă
șpîndă o đipekăđne kăřbă saă laterălă,
însăđite de nșori gromă de abșpři kape înve-
leskă toate ačeste șčene sșvlime mi înpōzi-
toare! Akămă avemă snektakolălă 4elă mai
grandiosă înaintea okiloră nostři! Đarina a-
čeastă kape avia kă kîte-va minște mai nain-
te era așa de liniștită mi de pačifikă, a-
kămă e pștrănză de sromote infernale mi
terivăle, komparăvile kă sromotele a o sștă
de mașini de vapoare kape se spăřă mi va-
poarele loră skapă kă kănoskăta loră pște-
pe devăstătoare mi kă sromotălă loră sșpři-
mîntătoră kape ne pștrănde de fpiķă mi de
tepoare. Žokălă ačesta đine pînză la 10 mi-
nște. Ne kîndă noi pșmînemă înkpemeniđi de
spăimă mi de mîpare la 30 saă 40 pičoare
departe de ačeastă fintînză đirantikă, ea s'a
liniștită din noă, apele ei s'aă lăsată în josă
din nșoă mi neste 2 saă 3 minște iar zăđ
pēpăsză absolătă mi pačifikă ni se înłđi-

меазъ пе Гаизерълъ революционеръ пінъ акѣмъ ши песте тоатъ деара каре ілѣ инконжоаръ, хавъзърїле ұрантїче с'аѣ фѣкѣтѣ невъзѣсте, basinѣлѣ апей с'а мїкшоратѣ мѣлтѣ. Астѣзї Гаизерълѣ ва рѣмїнеа їн ачеастъ лїнїште, дар мїїне іар ва реїнчене жокедлѣ стѣ admirabilѣ ши терївїлѣ, прекемѣ л'амѣ вѣзѣстѣ авїа їnainte кѣ кїте-ва мїнѣте, саѣ ка сѣ зїкѣ маї вїне, каре м'а фордатѣ а'лѣ deskpїе їн кабинетълѣ меѣ ши а'лѣ presenta фігуралѣ. Дар їнтр'адевѣрѣ, зїкѣ воїажорїї, пїчї о deskpїеpe пpїн ворѣе саѣ фігурї, нѣ поате сѣ еспpїме majestatea raizerѣлїї їн momentълѣ активїтѣдїї сале!

Нѣ маї пѣдїнѣ ремаркавїлѣ ши їмпозантѣ este ши fїntїna (raizerѣ) нѣмїтѣ Stoker de ши п'аре пїчї ѣнѣ basinѣ, авїндѣ нѣмаї о гѣзрѣ д'ѣнѣ diametrѣ de 9 пїчоаре ши їн мїзлокѣлѣ лѣї о фластѣ каре нѣ мерѣе жоѣѣ їн дїрекцїоне дреантѣ, чї кѣрѣѣ. Кїндѣ Stokerul este їн репассѣ, нѣ аратѣ пїчї о чїркѣмстандѣ ремаркавїлѣ, чї seamѣнтѣ кѣ опї че їсворѣ ordinarѣ, дар кїндѣ este їн активїтате, атѣнчї арѣнкѣ нїште фѣшїї де апѣ мѣлтѣ маї їналте де кїтѣ раїзерълѣ, ши ачестѣ жокеѣ Stokerul їлѣ ѣрмеазѣ де доѣ опї їн fie-каре зї. Ёнсѣ елѣ аратѣ ш'о алѣ чїркѣмстандѣ foarte кѣрїоасѣ, афарѣ din perioadale активїтѣдїї

Гаїзерете пе їнсѣла Islanda.

сале обїчнїте їн toate зїлеле. Опї кѣмѣ, кїндѣ арѣнкѣ чїне-ва їн фласта лѣї о пеатрѣ саѣ о вѣкатѣ де пѣмїнтѣ, нѣмаї де кїтѣ їнчене жокедл стѣ. Ёнѣ воїажорѣ зїче: „Амѣ врѣтѣ стѣ їнчеркѣ ши амѣ арѣнкатѣ їн фласта лѣї кїте-ва вѣкѣдїї де пѣмїнтѣ нерѣ ши амѣ аштен-татѣ кїте-ва секѣнде. Дѣне ачеста нѣ с'а арѣтатѣ нїмїкѣ; кїарѣ ферѣреа апей їн адїнчїмеа фластеї пентрѣ ѣнѣ мїнѣтѣ а їнчетатѣ. Дар дѣн' ачеста, ѣнѣ трѣснетѣ терївїлѣ а їн-трерѣнтѣ лїнїштеа генералѣ, ши дѣнѣ дїнсѣлѣ аѣ емитѣ дїн адїнчїмеа ачестеї фїнтїне кѣ о їдеалѣ estrapordınarѣ о фѣшїе де апѣ неарѣ ка чернеала ши а аѣѣнсѣ ла їнѣлїдїмеа monștrѣоасѣ de 130 пїчоаре! Ёнпрезѣнтѣ кѣ ачестѣ арѣнкѣтѣрѣ де апѣ, фїнтїна а арѣн-

катѣ пїнѣ ла о їнѣлїдїмеа їменѣ ши вѣкѣдїї де пѣмїнтѣ каре ле-амѣ арѣнкатѣ їнтр'їнсѣлѣ ши каре аѣ касзатѣ ка фѣшїеле де апѣ сѣ fie nerpe ка чернеала. Ачестѣ жокеѣ есчїтатѣ пpїн воїндѣа noastrѣ, а дїнѣтѣ вр'о 15 мїнѣте пїнѣ кїндѣ с'а лїнїштїтѣ кѣ totѣлѣ.“

Афарѣ де раїзерѣ ши Stoker пе каре ї амѣ нѣмїтѣ аїчї, се маї афлѣ їн Islanda ши пїнѣ ла о сѣтѣ де раїзере саѣ хавѣзе natѣ-рале мїчї, їнсѣ але кѣрорѣ жокедлї нѣ се ѣрмеазѣ їн demensiѣнї аша де мапї, кѣ о манїфїчендѣ аша де фѣрѣмоасѣ ка ла челе сѣсѣ нѣмїте. Дар трѣѣе сѣ поменїмѣ аїчї ши ѣнѣ раїзерѣ каре арѣнкѣтѣ пороїѣ ферпїнте, каре се афлѣ пе Islanda лїнѣ мѣнтеле де пѣчоасѣ де аколо. Ачестѣ раїзерѣ алѣ кѣрѣї basinѣ no-

potř sь se întîmple pe firmamentulă azură, aș arătată kь асeastă шtiină este adevărată iar нє e vr'o adăunătură de ipoteze imaginare.

Алтă dată vomă trakta mai pe largă keștiunea eklinseloră soarelă și ale лănei, а-коло vomă esplikă prin че modă astronomii potă sь kalkuleze și sь превазъ eklinsеле viitoare, însă акъмă ne vomă мърқини а рапорта despre eklinsa лăнарă че s'а възстă în noantea de ла 1-іș ale лăни kopente Oktomвrie.

Ла 10 оре ши 27 minste (timpsă Bieneni) а інченстă о eklinsă лăнарă, адикъ лăна а інtrată în змвра пьмінтэлăи каре імнідекъ лăмина еі а veni пінъ ла okii nostri. Ла 11 оре 17 minste лăна ера інтэнекатъ пінъ ла жэмьтате, ла 12 оре (ла miezsă nopții) ера mai toată askensă în змвра пьмінтэлăи, ін kită s'а възстă dинtr'insa нмаі о парте foapte mikă. Minstăлă асеста а інsemnată tokmai жэмьтате timpsă kită pine асeastă eklinsă каре а fostă mai totală, (кьчї а рьмасă авіа $\frac{1}{12}$ парте а diskăлăи лăнарă vizibilă). Tokmai ла жэмьтатеа timpsăлăи eklinsеі este ши minstăлă лănei pline, адикъ атэчї пьмінтэлă обскэрă se пэне інtr'o linie dreaptă інтре soare ши лăнă ш'o інтэнекă. Дар дэне асестă minstă eklinsa а інченстă а се mikшора, ши інчетă, інчетă, а інченстă о парте mai mare а diskăлăи лăнарă а fi vizibilă. Ла 30 minste дэне 12 оре лăна аратă знă diskă інтэнекатă ла о парте інтokmai дэпъ кэмă ера ла ora 11 ши 17 minste; ла ora 1 ши 33 minste eklinsa s'а terminată kь totăлă, адикъ лăна а ешитă дин реқіunea змврелăи пьмінтэлăи. Асeastă eklinsă ера vizibilă, ін totă timpsă kită а цінстă, ін партеа Okcidentală а Asiелă, ін Европа, ін Afrika, ін Groenlanda ши ін партеа Orientală а toatei Americelăи.

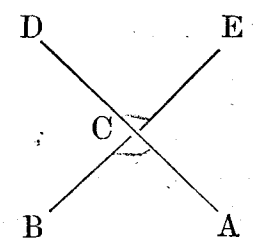
Fiindă kь eklinsa лăнарă konsistă ін асeastă, кь лăна каре priimeshte лăмина еі de ла soare, інtră ін реқіunea змврелăи пьмінтэлăи каре імнідекъ разеле еі d'а veni пінъ ла noi lokșitorii пьмінтэлăи, de асееа лăна се інтэнекă pentрă тоцї lokșitorii пьмінтэлăи ла каре лăна ін momentăлă итэнекэрелăи sale

se află peste orizontă. Аша дар тоцї lokșitorii пьмінтэлăи ла карии іnainte кь 3 оре (de ла 10 оре ши 27 minste пінъ ла 1 оре ши 33 minste) ера ora de noapte, prin зр-маре лăна peste orizontăлă лорă, тоцї асешї oameni аș пьстăтă vedea асeastă eklinsă, пе kindă ла lokșitorii алторă пьрцї de пьмінтă ла каре ін асееа оре ера zi, ла еі асeastă eklinsă н'а fostă vizibilă, (кьчї нїчї лăна нє ера vizibilă ла еі, fiindă kь се aflase атэчї sьстă orizontăлă лорă).

О eklinsă лăнарă este ін sine нє нмаі знă fenomenă foapte іntepesantă pentрă opї че spektatoră, дар este ши d'о foapte mare імпортанă pentрă astronomii, кьчї ле servă drentă kontrolă pentрă kalkulele лорă атітă despre депьртареа лăней de пьмінтă, kită ши despre мьрїмеа еі.* Apoi ши pentрă хотьрї-rea аdevărateloră distanțe а доз lokșrї пе пьмінтă, eklinsa лăнарă este d'знă mare а-жсторă, S. e. kindă доз lokșrї пе пьмінтă се află sьб асесашї лăјime геografikă, інсă

* *Nota.* Pentрă асееі каре аș noișni elementare ін шtiința геometricelăи, vomă да аїчї о mikă esplikă-цїsne ін че modă eklinsa лăней poate sь serve sнre а determina ши а мьсэра printр'insa distanța лăней de ла пьмінтă.

Să ne imaginămă kь дин doi observatorii пе amândoș smisferеле пьмінтэлăи, знă observatoră ін Amerika А се зїтă ла лăнă ін minstăлă kindă eklinsa а інченстă, атэчї о sь vază лăна С sьб steaoa D. Totă ін асестă timпă знă алтă observ-

atoră В ін Kina (депьртатă de челă dintiș кь 180°) се ва зїта ла лăна С іар ін minstăлă kindă eklinsa еі а інченстă ши о s'о vază sьб steaoa E. Amândoi observatorii, de ши sінтă депьртанї з-нэлă de алтăлă кь мї de mile геografice, totă sінтă sirșrї кь аș observată amândoi лăна інtr'знă minstă, кьчї, прекъмă амă zisă, інченстăлă eklinsелăи лăнаре інчене pentрă totă пьмінтэлă ін-

depărtate zăd de altz în direkciunea kătre Estz mi Bestz. Este învedepatz kă lokzlez kape e păsş mai kătre Orientz, va vedea încheptzlez ekliinsei mai tîpziş de kîtz aчeла kape se află mai kătre Bestz, fiindz kă, kîndz e la Biena 10 ore seara, la noi kape sîntemz mai Orientali, e mează-noapte tpekutz. Ama dap încheptzlez ekliinsei zănapare kape închepe într'adevărz pentrz totz pьmîntzlez într'zñz minstz, va fi vizibilz la Biena la 10 ore 27 minste, la noi ka o жзмътate opz mai tîpziş, adikz la noi zñz opoлoцîş pегzлатz dzăne meridianzlez nostrz, va apьта атзчî 11 (apроane miezlez nopцîi). Apoi pьstemz pedzche diferinđa între opoлoцe la diferinđa distanцeлopz de zăпime (între Estz mi Bestz,

tr'zñz minstz. Prin zpmare avemz akzmez zñz trizniş a kьpzi vazz A B este diametrz pьmîntzlez, ne kîndz latzpele A C mi B C însemneaz distanđa zănei de pьmîntz. Mъpimea aчeптîi vase e kьnoskutz, fiindz kă mîimz kă are 1760 mile ceografice apроane, apoi mi zărizlez A C B e kьnoskutz, kьчî e ekzalez zărizlez D C E kape pьstemz mъsspa prin opî че instrzmentz kape ne apatz apkzlez distanцei ne чepz între amîdoz stelеле D mi E. Ama dap fiindz kă prin mîiинđa Trigonometpiei pьstemz mъsspa toate latzpele zăzi trizniş kîndz mîimz mъsspa vasei sale mi a zăzi zăriz, de aчeа aчî mîiинdz mъsspa vasei A B mi zărizlez A C B kape este în dpeпtzlez vazai, de aчeа aflzmez mi zăпimeа amîdzpopa latzpîлopz A C mi B E, adikz distanđa zănei de pьmîntz.

fiindz kă pentrz fie-kape diferinцz d'o opz la pьnktzlez de mează-zî, kopesănde o distanцz de 15 grade saş de 225 mile ceografice). Ama dap kîndz doi obsepvatori vorz obsepvа eksaktz zănzlez la Biena mi altzlez la Bzkrpenti minstzlez încheptzlez ekliinsei în amîdoz aчeste lokzpi, nъmai printp' aчeste obsepvaciăni vomz mîi kă Bzkrpenti se află kă 115 mile apроane saş kă $7\frac{1}{2}$ grade apроane mai kătre pьszpîtz, fьpъ ka sz avemz tpevzîнцz sz mъsspъmz kă ланцzlez mi kă stînzîнцzlez aчeastz distanцz dreantz de la Bzkrpenti pînz la Biena.

Eatz în че modz ekliinsa zănei poate sz serve oamenîлopz dpeпtz ceometpz, dpeпtz kontrolz pentrz adeveripea distanцeлopz a diferiteлopz lokzpi ne szpafada pьmîntzlezî.

La aчeste ekliinse s'a apьtatz o чîpkzmandz kьnoskutz de mai nainte, adikz kă diskzlez zănapz întznekatz, nъ e nepz, чî pоmîopz ka apama; asta este efektzlez pefrîнцerei pazелopz zăminei kape pровîнdz din soape, pьtpeпdz atmosfera pьmîntzlezî mi se frîнgz lîнgz vîpflez konzlezî obskpъz, formatz de zămъpa pьmîntzlezî.

Чepzlez, ppekzmez amz zisz mai sьsz, a favorizatz astz-datz obsepvaciănea aчestzi fenomenz, mi aчei kape л'аз vьzutz vorz пьstra szvenîpъlez lzi kîцî-va anî, pînz kîndz iarzşî o ekliinz totalz a zănei va fi vizibilz în klîmele noastpe.

КОМЪНИКАЦИЪНИ ИТИИЦИФИЧЕ МІЧІ.

Despre nouăica de popzmi întokmitz ne înssla Ceylon, skpie voiaжopzlez K. Graul kă în vîpозlez pedaktopzlezî a gazetei „Colombo“ че ese în kapътола însslei Ceylon, a vьzutz popzmi kape аз adzsz beste de la portzlez nsmîtz Point de Galle, kape e în komъnikaciăne kă Ezropa, într'zñz timnz skpъtz de $1\frac{3}{4}$ ore. Kîndz vorz sz întpevzîнцeze popzmi dpeпtz mesaцepî de nouăica, îi trimitz la Point de Galle kă doz zile pînz nъ азăнцe akolo vapopzlez de la Ezropa, însz tpevze sz î trimiцz

întp'o kolizie deskonepîtz, атзчî popzmi obsepvz mi m'adzlez amînte de dpeпtzlez че аз fьkutz, apoi dzăne че skpîsopîle аз азănzsz la Point de Galle kă vapopzlez vîндz din Ezropa, le iaş mi le лeгz la пîчopzlez popzmiлopz mi le даz dpeпtzlez, kape szopz a kasz la soцîle лopz dopite kă o îzdeall mare, пepтîндz skpîsopîle la adpesele лopz mi nъ se pьtzчesкz nîчî o datz ne dpeпtz. Eatz zñz esemпlz frъmosz de zñz instîntz de nepьtzчipe la zñz animalz!